

Sărbătoarea muntelui Ceahlău

Închipuiți-vă, sub îndrăznețul clopot de piatră al Panaghiei, însă cu peste o mie două sute de metri mai jos, o poiană coborînd ca un amfiteatru, tăiată parcă anume de un meșter fabulos, spre a servi artei spectacolului. Jur-împrejur, pădure de conifere. Scena, construită din scinduri proaspete, împodobită cu ramuri de brad, păstrează în fundal imaginea pitorească a Durăului. Spectatorii, cu miile, consemnînd sărbătoarea aceasta de la mijlocul lunii august, în costume naționale sau, pur și simplu, în hainele lor cele mai noi, sînt țapinari sau tăietori de arbori cu fierăstrăul electric, adică muncitori forestieri, mineri, lucrători la fabrica de ciment din Bicaz, crescători de vite, pădurari. Ei sînt bărbații de pe valea muntelui Ceahlău, cu soțiile și copiii lor. Cu bunicii și nepoții lor. Ei au urcat la Durău din frumoase așezări de munte, ca Grințieși, Borca, Farcășa, Secu, Bicazul ardelean, Pîrîul Caprei, Poiana Teiului, Bistricioara. Mulți dintre muncitorii forestieri au lucrat luni de zile pe înălțimile cu păduri, după o tradiție foarte veche, și au coborât abia acum în satele lor, la familia lor, pentru a se bucura împreună la datina Zilei muntelui. Am fost și eu, așadar, la sărbătoarea

muntelui Ceahlău. Ea este acum, în zilele noastre, o replică modernă și, totodată, un continuu spectacol al permanențelor românești. Patronată de Comitetul județean de cultură și educație socialistă Neamț, această manifestare este, de la an la an, o inedită expresie a forțelor artistice din așezările rurale și, totodată, una dintre cele mai interesante forme de păstrare și modernizare a unui străvechi obicei. Practic, ea nu este acum numai un prilej de trecere în revistă a forțelor artistice care vor evolua în cea de-a doua etapă a Festivalului „Cîntarea României”, ci și cinstire a muncii oamenilor de la munte. De aici, și tîrgul de produse alimentare și alte bunuri de consum. Oamenii de la munte petrec în această zi, celebrăz bucuria muncii lor, odihna în familie, dar într-un cadru natural apt să exprime bucuria lor. Am fost și eu spectator la Durău. Pe scena cu miros ațîțător de rășină de brad au evoluat peste 800 de artiști amatori din 35 de comune ale județului Neamț. M-am bucurat împreună cu muncitorii forestieri, împreună cu ciobanii de la stînele montane, de expresia personală a Corului căminului cultural din Hangu, a grupurilor vocale din Grințieși și Moldoveni sau a forma-

■ ROMULUS VULCĂNESCU

O datină străveche

Pe teritoriul preistoric și istoric al patriei noastre, datina urcării pe înălțimi celebra marile evenimente ale luminii, la solstiții (de iarnă sau de vară) și la echinoxuri (de primăvară sau de toamnă). Sub culmile munților se aflau peșteri sacre, incinte sacre (în aer liber) și insolite pustnicii, în Căliman, Ceahlău, Vrancea, Caraiman, Paring, Godeanu, Apuseni. Pe unii dintre acești munți s-au descoperit urme de asemenea incinte sacre. Dar s-au descoperit urme și pe teritoriul Dobrogei. Urcările pe munte au supraviețuit și în perioada feudală; dovadă sînt toponimele rămase pînă astăzi: nedei, rugi, tîrguri de munte etc., care atestă îndelunga lor tradiție locală.

În legătură cu ceremonialul urcării pe Ceahlău, reținem că, în ajunul zilei solistițiale de vară, oficanții urcau pe munte la nămiezi și pregăteau muntele pentru celebrare. Strîngeau vreascuri, alcătuiau vetre de ruguri și așteptau amurgul, ca să bucieume urcarea pelerinilor. Organizați în cete, pe spițe de neam, vecinătăți sau prietenii, locuitorii din jurul muntelui (cu excepția copiilor mici, a infirmilor și a celor prea bătrîni), îmbrăcați de sărbătoare, se încolonau pe cărările înguste, purtînd în mîini facle neaprinse, pe cap, coșuri cu merinăe și, atîrnați de umeri, desagi cu vinațuri. Printre ei se aflau și fluierașii. Toți pelerinii trebuiau să ajungă pe culme înainte de miezul nopții. Urcatul se făcea ritual, într-o tăcere solemnă. Faclele se

țiilor de dansuri populare moldovenești din Băstătești, Păstrăveni, Viișoara. Îndeosebi, au impresionat bătrînii dansatori din Grumăzești, laureați ai ediției întii a Festivalului național „Cîntarea României” (locul I pe țară), cu jocurile lor caracteristice („Corăgheasca”, „Răjasca”) și cu decanul lor de vîrstă, Ciocîrlan Dumitru Ion, cioban de 75 de ani. Fluierașii din Tibucani, pe care îi auzisem și altă dată, dar pe care aproape că-i uitasem, s-au alăturat acum buciumașilor din Grumăzești, buciumași din tată în fiu, buciumași care m-au făcut să aud pentru prima dată în viață cîntece de pe vremea lui Ștefan cel Mare („Chemarea la oaste prin buciom a lui Ștefan cel Mare”, Semnalul de luptă de la Vaslui”, „Chemarea la mulsul oilor”).

Mă așteptam ca sărbătoarea muntelui Ceahlău să păstreze încercările mai vechi, de a fi un festival interjudețean și, prin aceasta, să aibă o mai subliniată valoare națională. Oricum, marele spectacol de la Durău s-a impus, și de această dată, deși, admirîndu-l mă gîndeam că așa fi putut întîlni aici reprezentanți din toată țara, inclusiv colegi de la presa centrală scrisă și vorbită. Pentru că ceea ce se întîmplă, an de an, la Durău, în august, poate să intereseze foarte mult nu numai cultura noastră națională, ci și turismul mondial. Totul așteaptă numai un efort în plus din partea organizatorilor.

Paul Tutungiu

aprindeau treptat, pentru a desluși drumul. În întunericul brăzdat de flămele tremurate și în liniștea adîncă se auzeau numai vreascurile trosnind sub picioarele pelerinilor și vîntul subțire mîngiind virfurile brazilor și pletele faclelor. Peisajul era amplificat de buciumatul repetat în cele patru zări innoptate ale cerului.

Acolo, pe culme, pelerinii se așezau roată în jurul rugurilor, cărora le dădeau foc, întindeau mese pe ștergare așezate pe piatră, mincau în liniște și începeau, apoi, banchetul, cu fluierași și uneori cu strașnice jocuri de horă. Nu-i era îngăduit nimănui să doarmă, pe munte, pînă la răsăritul soarelui. Tinerii se retrăgeau în jnepenișul din jur, chicotind și rizind zgomotos și uneori sperîndu-i pe cei ce picoteau de somn. Răsăritul soarelui trebuia întîmpinat cu bunăvoie.

Cînd cădeau zorile, buciumele vesteau apariția luminii soarelui în cele patru laturi ale muntelui. Oficianții se ridicau în picioare, cu mîinile în sus, apoi cădeau în genunchi, cu fața la răsărit, implorînd soarelui: sănătate, noroc, roade bune. La auzul buciumelor, aceeași ceremonie avea loc în satele de la poale, între cei rămași acasă. După aceea, pelerinii se îmbrățișau, într-o confraternitate generală, cu reciproce legăminte de într-ajutare; infulecau cite ceva și o luau repede la vale, pe cărările înguste, într-o fugă rituală, cîntînd și fluierînd. Cei care mai zăboveau pe munte pînă la prînz, ca să mai prindă putere, cum dădea soarele în cruci, se urneau și ei, zgomotoși, la vale. Aceasta pentru că, după datină, nu se cădea să rămîna țipenie de om pe munte pînă la scăpătatul soarelui.

Din această frumoasă datină străveche s-a păstrat, pînă în vremea noastră, partea spectaculară și de divertisment, a urcatului pe munte.